RR-0018

First Year B. A. Examination

March/April – 2010

Sanskrit : Paper - I

(१) दशकुमारचरितम् – षष्ठः उच्छ्वासः – दण्डिन्

(२) रामायणे–अयोध्याकाण्डः (સર્ગ-૭થી૧૨) वाल्मीकि

(૩) સંસ્કૃતમાંથી અનુવાદ

(४) सुबन्त – शब्दरूप

(New Course)

Time : **3** Hours] [Total Marks : **70**

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ **F. Y. B. A.**

Name of the Subject :
☛ **Sanskrit - 1 (New)**

☛ Subject Code No. : **0 0 1 8** ☛ Section No. (1, 2,.....) : **Nil**

Seat No. :

Student's Signature

१ (અ) કોઈ પણ **બે**નો અનુવાદ કરો : ८

1 (a) Translate any **two** : 8

(१) क्षपान्ते च कृतयथोचितनियमस्तमेव प्रियादर्शनसुभगमुद्यानोद्देशमुपागतोऽस्मि। तत्रैव चोपसृत्य राजपुत्रो निरभिमानन्नुकूलाभिः कथाभिर्मामनुवर्तमानो मुहूर्तमास्त। नीत्वा चोपकार्यामात्मसमेन स्नानभोजनशयनादिभ्यव्यति–करेणोपाचरत्। तल्पगतं च स्वप्नेनानुभूयमानप्रियादर्शनालिङ्गनसुखमायसेन निगडेनातिबलवद्बहुपुरुषैः पीवरभुजदण्डोपरुद्धमबन्धयन्माम्।

(२) अस्ति द्रविडेषु काञ्ची नाम नगरी। तस्यामनेककोटिसारः श्रेष्ठिपुत्रः शक्तिकुमारो नामासीत्। सोऽष्टादशवर्षदेशीयश्चिन्तामापेदे –'नास्त्यदाराणामननुगुणदाराणां च सुखं नाम। तत्कथं नु गुणवद्विन्देयं कलत्रम्?' इति। अथ परप्रत्ययाहृतेषु दारेषु यादृच्छिकीं संपत्तिमनभि–समीक्ष्य कार्तान्तिको नाम भूत्वा वस्त्रान्तपिनद्धशालिप्रस्थो भुवं बभ्राम।

(३) तस्य कन्या कनकवती नाम मत्समानरूपावयवा ममातिस्निग्धा सखी। तया सह तद्विमानहर्म्यतले ततोऽपि द्विगुणमण्डिता विहरिष्यामि। त्वया तु तन्मातृप्रार्थनं सकरुणमभिधाय मत्पतिरेतद्गृहं कथंचनानेयः। समीपगतेषु च युष्मासु क्रीडामत्ता नाम कन्दुक भ्रंशयेयम्। अथ तामादाय तस्य हस्ते दत्त्वा वक्ष्यसि–'पुत्र! तवेयं भार्यासखी निधिपतिदत्तस्य सर्वश्रेष्ठिमुख्यस्य कन्या कनकवती नाम।

(४) अस्मिन्नेव क्षणे नातिप्रौढपुंनागमुकुलस्थूलानि मुक्ताफलानि सह सलिलबिन्दुभिरम्बरतलादपतन्। अहं तु 'किं न्विदम्' इत्युच्चक्षुरालोकयन्कमपि राक्षस कांचिदङ्गनां विचेष्टमानगात्रीमाकर्षन्तमपश्यम्। कथमपहरत्यकामामपि स्त्रियमनाचारो नैर्ऋतः इति गगनगमनमन्दशक्तिरशस्त्रश्चातप्ये। स तु मत्संबन्धी ब्रह्मराक्षसः 'तिष्ठ, तिष्ठ, पाप, क्वापहरसि?'

(બ) ગમે તે **બે** સસંદર્ભ સમજાવો : ६

(b) Explain any **two** with reference to the context : **6**

(१) किमियं लक्ष्मीः? नहि नहि। तस्याः किल हस्ते विन्यस्तं कमलमस्यास्तु हस्त एव कमलम्।

(२) 'तात! किं दृष्टानि कृतान्तविलसितानि?'

(३) दौर्भाग्यं नाम जीवन्मरणमेवाङ्गनानाम्, विशेषतश्च कुलवधूनाम्।

(४) चित्रेयं दैवगतिः। अवसरेषु पुष्कलः पूरुष्कारः।

૨ દંડીએ રજૂ કરેલ કથા - આખ્યાયિકા ભેદ તમારા શબ્દોમાં રજૂ કરો. ૧૧

2 Give in your words "कथा–आख्यायिकाभेदानि" as presented by दण्डिन्. **11**

અથવા/OR

૨ કોઈ પણ **બે** વિશે નોંધ લખો : ૧૧

2 Write notes on : (any **two**) **11**

(૧) દંડીનું જીવન

(1) The life of Dandi

(૨) धूमिनी वृत्तांतः

(૩) ચંદ્રસેનાનું પાત્રાલેખન

(3) The character of Chandrasena

(४) ટિપ્પણી લખો :

Annotate :

गीतमार्गम्। सोमपीडाम्। परिवादिनी। शालिप्रस्थ।

૩ કોઈ પણ **ત્રણ**ની સાનુવાદ સમજૂતી આપો : ૧૫

3 Explain any **three** of following with translation : **15**

(૧) नराधिपकुले जाता महिषी त्वं महीपतेः।
उग्रत्वं राजधर्माणां कथं देवि न बुध्यसे॥

(२) ध्रुवं तु भरतं रामः प्राप्य राज्यमकण्टकम्।
देशान्तरं नाययिता लोकान्तरमथापि वा॥

(३) एवं प्रवाजितश्चैव रामोऽरामो भविष्यति।
भरतश्च हतामित्रस्तव राजा भविष्यति॥

(४) भरतो भजतामद्य यौवराज्यमकण्टकम्।
अद्य चैव हि पश्येयं प्रयान्तं राघवं वने॥

(५) त्वं कत्थसे महाराज सत्यवादी दृढव्रतः
मम चेमं वरं कस्माद् विचारयितुमिच्छसि॥

૪ (અ) રામાયણનાં પ્રક્ષેપો વિશે વિસ્તારથી નોંધ લખો. ૧૦

4 (a) Describe the interpolations of Ramayana in detail. **10**

અથવા/OR

(બ) કોઈ પણ **બે** વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૦

(b) Write critical notes on any **two** : **10**

(૧) દશરથ-કૈકેયી સંવાદ

(1) Dialogue between Dasharatha and Kaikeyi

(૨) દેવાસુર સંગ્રામનું અનિષ્ટ પરિણામ

(2) Evil outcome of "देवासुर संग्राम"

(૩) રામનું પાત્રાલેખન

(3) The character of Rama

(૪) વાલ્મીકિની સંવાદ કળા

(4) The Dialogue - Skill of Valmiki.

૫ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે **બે**નો અનુવાદ કરો : ૧૦

5 (a) Translate any **two** of the following : **10**

(१) अथ केचित् वानराः अग्निकणसदृशानि गुञ्जाफलानि अवचित्य अग्नेः इच्छया फुत्कुर्वन्तः समन्तादतिष्ठन् तदा सूचीमुखो नाम पक्षी ते त वृथा आयासम् दृष्ट्वा अकथयत् – 'भोः, सर्वे मूर्खाः यूयम्। एते अग्नेः कणाः न सन्ति। एतानि तु गुञ्जाफलानि।

(२) अस्ति कस्मिंश्चित् प्रदेशे महान् न्यग्रोधस्य पादपः। तत्र वायसदम्पती प्रतिवसतः स्म। अथ तयोः प्रसवस्य काले वृक्षस्य विवरात् निष्क्रम्य कृष्णसर्पः सदैव तदपत्यानि भक्षयति स्म। ततः दुःखितौ तौस्व प्रियं सुहृदम्, शृगालम् गत्वा अकथयताम् – भद्र, एकः दुष्टः कृष्णसर्पः वृक्षस्य विवरात् निर्गत्य आवयोः बालकान् भक्षयति।

(૩) कस्मिंश्चित् अधिष्ठाने ब्रह्मदत्तनामकः एकः ब्राह्मणः प्रतिवसति स्म। स कदाचित् प्रयोजनवशात् ग्रामम् प्रातिष्ठत्। तदा तस्य माता तम् अवदत् – ''वत्स! कथम् एकाकी व्रजसि? तत् अन्विष्यताम् कश्चिद् द्वितीयः सहायः।'' स अवदत्–अम्बा त्वम् कथम् भयम् अनुभवसि निरुपद्रवोऽयम् मार्गः।

(૪) कस्मिंश्चित् अधिष्ठाने मित्रशर्मा नाम ब्राह्मणः प्रतिवसति स्म। स कदाचित् यच्छमानम् पशुमेकम् अयाचत्। यजमानोऽपि तस्मै शास्त्रोक्तम् पशुमेकम् अयच्छत। स ब्राह्मणः तम् इतश्च गच्छन्तम् विज्ञाय स्कन्धे कृत्वा सत्वरम् स्वपुरम् प्रस्थितः।

(બ) (૧) નામ અને સર્વનામનાં રૂપો ઓળખાવો : (ગમે તે **ત્રણ**) ૬

(b) (1) Identify the form of नाम and सर्वनामः (any **three**) 6

हेमन्तस्य, वानराः, अपत्यानि, यत्, त्वया, मया

(૨) નામ અને સર્વનામનાં રૂપો આપો : (ગમે તે **બે**) ૪

(2) Give grammatical forms of नाम and सर्वनामः (any **two**) 4

(૧) ब्राह्मण (पु.)નું પ્રથમા એકવચન

(1) Nominative singular of ब्राह्मण

(૨) कर्कट (पु.)નું તૃતીયા એકવચન

(2) Instrumental singular of कर्कट

(૩) एतद् (पु.)નું પ્રથમા એકવચન

(3) Nominative singular of एतद्

(૪) इदम् (पु.)નું પ્રથમા એકવચન

(4) Nominative singular of इदम्